UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Uigesima c[aus]a q[uesti]ones iiij. [com]p[re]he[n]dit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

SI qua mulier. ¶ Caſus. Lex iſta diuidit in quatuor partes. In prima parte dr ꝙ ſi aliqua mulier ſine liberis monaſterium intrauerit: oēs res eius ſtatim in ipſo ingreſſu competūt monaſterio. In ſcḋa parte dicitur ꝙ ſi liberos habet, et monaſterium ingrediatur, liceat eis poſtea res ſuas inter liberos diuidere: legitima nulli diminuta: et qḋ eis non dederit totū penes monaſteriū remanebit. In tertia parte dicit ꝙ ſi omnes res ſuas voluerit inter filios diuidere, tantum remaneat pro monaſterio quantum dederit cuilibet filiorum. In quarta dicitur ꝙ ſi moriatur poſt ingreſſum anteꝗ̄ inter filios diuidat, filij habebūt tantū legitimā reliqua ſubſtantia ad monaſteriū ptinente. Scḋa pars incipit ibi. Sed ſi pſona. Tertia ibi: Sꝫ ſi omnem. Quarta ibi. Sed ſi poſt.

a ¶ Non extantibus. Sed qd ſi habet aſcēdētes? idē videtur quia eque ſuccedunt aſcēdentes, licꝫ ordine turbato. ff. de inof. teſta. nam ⁊ ſi. ⁊ quia aſcendentem non poteſt quis exheredare niſi commiſerit cauſam ingratitudinis: vt in aut. vt cum de ap. cog. col. viij. §. ij. ad idē. C. de epi. ⁊ cle. aut. preſbyteros in fi. ſed aliud eſt hic ratione monachat⁹, ⁊ fauore religionis. Itē adhuc huic obſtat in aut. col. ix. vt nul. iudi. §. pe. vbi pater hꝫ tertiam partem bonorum filie que detrudit in monaſterium: ſed hoc ideo eſt q2 ibi illo inuito fuit monacha. Sed quid ſi primo facit teſtm̄? Videt ꝙ per ingreſſum monaſterij rumpitur, quaſi per poſthumi agnationem. eccleſia enim comparatur poſthumo: vt extra de ꝓba. in preſentia. in aut. de ſan. epiſ. §. ſed ⁊ hoc preſenti addimus ſanctioni. ff. de iniuſ. rup. teſt. filio. Item per capitis diminutionem rumpitur teſtm̄. inſti. qui. mo. rūpitur teſt. §. ij. Item iſte diminuit capite: q2 tranſit in alterius poteſtatē. ¶ Econtra videt ꝙ teneat teſtamentū: q2 pro mortuo habetur: ſed in morte confirmatur teſtm̄. Itē legatum non perit per capitis diminutionē: vt. ff. de ca. dimi. legatū. Ad hoc dico ꝙ rumpitur teſtamentum niſi prius aliquid reliquerit monaſterio. ſi ergo inſtituerit monaſterium ante ingreſſum monaſterij in vno denario: poſtea non rumpitur teſtm̄. h. tamen ⁊ Jo. contrarium dicunt. Sed nunquid monaſterium ipſo ingreſſo adeptum eſt poſſeſſionem rerū illi⁹? Videtur ꝙ ſic quēadmodum adoptans adipiſcit poſſeſſionem adoptati. ff. de preca. ſi adoptauero. quod concedo. Sed quid ſi ingrediens monaſteriū habuit vſumfructū bonorū: nunquid monaſterium pōt vti fructibus illo viuente? Videt ꝙ nō: tum ideo q2 morte extinguitur vſuſfructus: tum quia vſuſfructus alij concedi non poteſt niſi diceres ꝙ ius vtendi remaneret apud iſtum, et vtilitas apud monaſterium. Sed cō tra: ſi aliquod eſſet ius penes eum, in ipſo ingreſſu eſſet factuꝫ monaſterij. Dico ergo vſūfructum non remanere apḋ illū. Alij cōtradicūt, arg. C. de vſufru. l. vlti.

Teſtm̄ vtrū p ingreſſū mōaſterij rūpat.

¶ De hoc no. s. e. qō. ſtatuimus. et inſti. de capi. dimi.

Vſuſfructus an tollatur per ingreſſum monaſterium. Sed cō ſum religionis vel an querat monaſterio.

ſi ſe ⁊ ſua tradiderūt: aliud de his q̇ ſolitariā vitam ducentes ſe nulli eccl'ie tradere poſſunt. illi ſemel tradita nulli tradere poſſunt: iſti nulli oblata libere teſtari valent.

Item in autenticis conſtitu. ix.

SI q̄ mulier aut vir monaſticā vitā elegerit, et intrauerit monaſteriū: liberis non extantibus [a], monaſterio qḋ ingreditur, res eius competere iubem⁹. ¶ Sꝫ ſi perſona liberos habēs anteꝗ̄ de rebus ſuis inter eos diſponat, monaſterium intret: liceat ei poſtea inter eos diuidere [b]: legitima [c] portione nulli diminuta triente vel ſemiſſe: et quod eis non dederit, monaſterio competet. ¶ Sed ſi omnē ſubſtantiā inter filios diuidere voluerit: ſua perſona filijs ſuis connumerata, partem ſibi retineat que monaſterio competere [d] debeat. ¶ Sꝫ ſi poſt ingreſſum moriatur anteꝗ̄ inter eos diuidat, filij legitimā portionem percipiāt: reliqua ſubſtantia monaſterio competente. In aut. de monachis conſti. v. in colla. j.

Nunc autē cū monachus fact⁹ eſſet, hoc ipſo res ſuas omnes obtuliſſe videatur, ſi prius teſtatus non ſit: exinde iudicio eius ceſſante [e] lege diſponitur, vt ſi liberos haberet in quos aut nihil, aut min⁹ legitima portione quoquo modo donandi titulo ꝯtulerit, eatenus ſubſtantie monaſterio deſtinate detrahat, ne quid contingat circa liberos iniquum.

Item ex nouella.

NOn liceat parentibus liberos, vel liberis parētes ab hereditate ſua repellere monachos factos: quāuis dum laici fuerāt, in cauſam ingratitudinis [f] inciderunt. ¶ Itē non liceat parentibus liberos ſuos ad ſolitariā vitam tranſeūtes abſtrahere de monaſterio.

¶ Cauſa.xx.

b ¶ Diuidere. ſed qualiter teſtat vel diſponit iſta perſona de reb⁹ alienis contra illud inſti. q̇bus nō eſt permiſ. face. teſta. in princ. Sed dic ꝙ hoc ex quadam benignitate permittitur a iure, ne eccleſia videatur aliquē velle circūuenire propter res ſuas. preterea video ꝙ quādoꝗ̄ aliquis diſponit de reb⁹ alienis, vt mater que trāſit ad ſecundas nuptias, teſtari pōt de rebus priorum filiorū, ⁊ diſponere inter ipſos: vt. C. de ſecun. nup. femine. §. vlti.

c ¶ Legitiā. portione. id eſt tertia vel medietate ſm numerū filioꝝ. C. de inof. teſt. aut. nouiſſima.

d ¶ Competere. ne ſit oneroſus monaſterio. xvj. q. vj. de lapſis.

¶ Nunc autē. ¶ Caſus. Eo ipſo ꝙ aliquis efficitur monachus, res ſuas monaſterio confert, ſi ipſe non fecit teſtamentum prius: ⁊ ideo ceſſante poſtea iudicio eius teſtamentario, ſi filijs nihil vel minus legitima contulerit, legitima eis per leges ſupplebitur, ne quid circa eos contingat iniquum.

e ¶ Ceſſante. i. ſi ceſſauerit iudicium: q2 morte preuentus eſt: ⁊ ſic non obſtat. s. e. l. pri. quidā tn̄ intellexerunt qḋ hic dr, cū vere factus eſſet monachus: primā legem intelligunt cum adhuc eſt in probatione. Jo.

NOn liceat. ¶ Caſ⁹. Hec cōſtitutio diuiditur in duas partes. In prima dr ꝙ parentes non poſſunt exheredare filios ingratos ſi poſt ingratitudinem monachi fiant. Idē iuris eſt de filijs contra parētes. In ſcḋa parte dr ꝙ parētes non debēt filios reuocare ad monaſterium tranſeuntes. Scḋa pars incipit ibi. Item non liceat.

f ¶ Ingratitudinis. Ecce ꝙ ingratitudo abolet p ingreſſum monaſterij: ſiĺr irregularitas: vt. lvj. diſt. c. j. cū enī alias monachus ſit perfect⁹, nō requirit in eo omnimodo regularitas: vt. xvj. qōe. j. legi. monachatus enim omnem maculam abſtergit, in auten. de mona. in princi.

Irregularitas tollit p monachatū.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

col.j.arg.tamen eſt ꝙ non tollatur irregularitas.lv.diſt. priſcis.j.q.vij.c.ij.Joan.

Uo pueritie. ¶ Caſus. Supra oſtenſum eſt quid iuris ſit de adultis monachis factis.nūc vero ſupponit cauſam vigeſimā Gratianus, vbi tractat de impuberib⁹: de quib⁹ vt meli⁹ pateat qd iuris ſit: ꝓponit thema, de quo q̄tuor elicit q̄ſtiones.

Quod itra annos. Hec q̄ſtio diuiditur in.v. partes. In prima ꝓbat ſupficialiter per quinqȝ ca. ꝙ ſi puer a patre traditur monaſterio, cogitur ibi ſemꝑ eſſe: qđ tamē non eſt verū niſi vſqȝ ad etatē legitimā. Scđa ibi, Ex his authoritatib⁹. Tertia ibi, Uelamen. Quarta ibi, Tēpus quoqȝ. Quinta ibi, q̄uis. Jo.de fan.

¶ Caſ⁹. Hic ponit̄ pma q̄ſtio, in qua q̄rit̄ vtrū pueri traditi monaſterijs a parētib⁹ ab annis pueritie, cogant̄ in monaſterijs pmanere. Et certū eſt ꝙ vſqȝ ad annos pubertat⁹ in monaſterijs ſēꝑ manere cogunt̄: ſed cū peruenerint ad etatē legitimā, ſi ibi permanere noluerint, recedere poſſūt: vt j.e.qō.illud.ad inſtar ſponſaliū, vbi maior tenetur expectare minorē vſqȝ ad legitimam etatem: vt extra de deſpon.impub.de illis. Hug.tamen dicit ꝙ ſi ſint doli capaces, cōpellunt̄ ibi morari ſi non contradicunt. Alij ꝟo contra.⁊ procedit hoc ordine Gratianus. primo ꝓbat ꝙ in arbitrio puerorū eſt recedere vel ſtare cum ad annos pubertatis peruenerint. poſtea probat contra.ſed tu ſtabis illi ca.illud.

a ¶ Qđ intra annos. Aut eſt adultus q̄ intrat monaſterium: aut impubes. Si adult⁹ eſt,⁊ ſpōte intrat, exire non poterit: vt.j.e.qō.j.puelle.⁊.qōe.ij.c.j.et.ij.ſi inuitus intrat, exire pōt: vt.j.q.j.ſicut. niſi propter aliquam culpam inuitus intret: vt.l.diſtinc.ſi ille.et.xxj.qōne.ij.placuit. Si impubes intrat: aut ab alio ponitur in monaſterio, aut per ſe intrat.ſi ab alio ponitur in monaſterio, et ipſe non conſentit: poteſt egredi quando voluerit: vt.j.e.q.puelle.et.q.iij.preſens.ſi vero conſentit cuȝ ab alio ponitur in monaſterio, tenet: licet conſenſus ille qui fit ante annos diſcretionis, non teneat.inde tamen exire non poteſt priuſqȝ veniat ad legitimam etatem, ad inſtar carnalis matrimonij: vt extra de deſpon.impu.de illis.et.j.e.queſt.illud, ſed q̄ cito peruenerit ad perfectam etatē, poteſt egredi. vt.j.e.qō.iij.preſens.et extra de regu.cum ſimus.licet quidam dixerint ꝙ in impubere ſufficiat ſola parentis oblatio ad hoc vt monachus ſit: argu.eius qđ eſt extra de regu.ca.ſignificatum.et.j.e.c.j.⁊.ij. Sed contra eos eſt expreſſe extra de reg.cum virum.⁊.c. cum ſimus. Si ꝟo impubes propria authoritate itrat, poteſt extrahi a patre vel tutore: vt.j.e.qō.ij. puella. Hoc tamen ſcias ꝙ ſm Hug.ſi doli capax ē ingreſſus monaſteriū ſiue per ſe, ſiue per voluntatē patris: dummodo non fuerit coactus, ammodo nō pōt exire, licȝ non peruenerit ad annos pubertatis, q2 cuȝ doli capaces ſe poſſint obligare diabolo: vt extra de delic.pu.capitu. puer̄.multo forti⁹ deo. Item cum in matrimonio carnali malitia ſuppleat etatem. vt extra de deſpon.impu.de illis. ergo et in ſpirituali. Greg. refert in dialogo de quodam puero nouenni qui nutricē ſuaȝ grauidauit. Alij dicunt ꝙ nemo obligatur voto ante legitimam etatem: nec eſt ſimile de matrimonio carnali: quia ibi obligatur tantum homini: et illud vinculum diſſoluitur ſaltē morte: ſed vinculum ſpirituale morte non diſſoluitur: argu. xxxij.qō.vij.licite.ſed hodie preualet opinio Hug. vt extra de regu.poſtulaſti. Jo.ſed certe particula que hoc dicebat, eſt ſubtracta. Bar.

Quo pueritie annos agentes, a parentibus monaſterio traditi ſunt: vnus inuitus, alter ſpontaneus cucullā induit. ad annos pubertatis venientes, inuitus ad ſecularē militiā redijt, ſpōtaneus monaſterium diſtrictius petit. Nunc primū querit̄: ſi in pueritie annis traditi cogantur religionis ꝓpoſitum tenere. Secundo, ſi preter voluntatem parentū tonſuram vel religionis veſtem quis in pueritia accipiat, an poſſit ſibi detrahi, an non?

Tertio, ſi preter ꝓpriā voluntatem cucullā induerit, an cogatur eam retinere, an non?

Quarto, ſi ab vno monaſterio in aliud diſtrictius liceat alicui tranſire.

¶ Queſt.j.

Quod itra annos [a] pueritie traditi cū adulti fuerit liberum habeant arbitrium manendi vel diſcedendi: probatur authoritate.ix.ſynodi, in qua ſic ſtatutum eſt.

¶ Uirginitatis profeſſio quo tempore firma eſſe incipit.

Firma autē tūc erit ꝓfeſſio virginitatis, ex quo adulta iam etas eſſe ceperit [b], et q̄ ſolet apta nuptijs deputari ac perfecta.

Si virginitatis profeſſio tunc incipit eſſe firma, cum etas ceperit eſſe adulta: et religionis profeſſio tunc demū debet eſſe firma, cum ad adultam etatē peruentum fuerit: ſed dic de illa profeſſione agere que in annis pueritie proprio arbitrio deo offertur, quam non confirmat parentum conſenſus. Ceterum que a parētibus deo offertur profeſſio, inuiolatam ſeruari oportet.

Unde Greg. ſcribit ad Auguſtinum anglorum epiſcopum.

¶ Nō licȝ de monaſterio egredi quem pater vel mater intra annos infantie fecit ordinari.

Addidiſtis adhuc ꝙ ſi

Firma autem. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ profeſſio virginitatis tunc erit firma, cum etas ceperit eſſe adulta. id eſt cum perfecta erit etas nuptijs deputata. Et, pro id eſt.

b ¶ Ceperit. Non intelligas cum ceperit attingere. xiiij.annum maſculus, vel femina.xij.annum: ſed cum iam eſt in fine.xiiij.annorum vel.xij.

¶ Si virginitatis. ¶ Caſus. Dicit hic Gra.ꝙ ca.firma. intelligitur de illa profeſſione que proprio fit arbitrio a puero vel puella ſine patris vel matris authoritate: que cum peruenerit ad pubertatem, exire valet: ſecus ſi a parente offeratur monaſterio: quia tunc exire non valet. et ad hoc inducit ſequentia capitula.

Addidiſtis. ¶ Caſus. Queſitū fuit a Greg. vtruȝ poſſunt exire de monaſterio ⁊ matrimonio copulati pueri cum ad pubertatis annos peruenerint qui a parentibus in infantie annis monaſterio traduntur? Et

Dic de hoc vt plene not. ex̄ de apoſt. c.ij.in gloſ.ex hoc vr̄ q̄ fuit glo.L.

Monaſteriū ingreſſus añ pfectā etatem an poſſit poſtea exire.

De hoc.j.e. q.c.illō et.ff.de poſi.l. ſi quis in rem.

Puer nouennis nutricē grauidauit.

reſpondet q non: q nephas eſt vt voluntatis frena rela xentur filijs qui deo a parentibus offeruntur. tur ſeruare factum parentum, et non in voto? Reſpon. quia ibi recipit ſacramentum: vnde illud cogitur ſer uare: vt.xl. diſtinctio. de iudeis. Item quia in baptiſmo poteſt puer per alium obligari: vt de conſecra. diſtinctio. iiij. baptiſmi vicem.

Addidiſtis. Hec tria cap. intelligas de illis qui poſt adultam etatem conſenſum accommodauerint: ſed Hu. intelligit de doli capacibus.

Scil. iſtō ca. et duo ſequen. Mater non pōt filiū re ligioni tradere.

Obligāt parētes in baptiſmo: ſed non in voto.

a Mater. videtur ergo q mater poſſit tradere filiū ſuum religioni: vt J.e. quicūqz. quod non videtur, cum non habeat ipſum in poteſtate: vt inſti. de adopt. §. femine. legas ergo vel pro et.

b Infantie. id eſt pueritie.

c Pubertatis. S.xxviij. diſtinc. de his. contra. ſed loquitur de ſecularibus

d Deuitamus. Ex his ca. ſumunt quidaz ſchiſma erroris ſui: et dicunt ſufficere ſolā oblationem patris ad hoc vt quis monachus fiat: vt extra de reg. ſignificatū et.c. ad hec. ſed eis obuiat. J.e. illud. et extra.e. cū ſimus. ſed intelligas iſta ca. quando in adulta etate conſenſerūt: et ſic interpretaf ca. celeſtin. extra.e. cum virū.

e Monachuz. Deuotio. r filij ſpōtanea ꝓfeſſio ſupple.

f Profeſſio. p ſe.

Quicūqz. Caſus. Quicunqz fuerit a parentibus monaſterio deputatꝰ, ꝑpetuo debet ibi morari: et hoc probaf exemplo Samuelis, qui oblatꝰ ab anna cuz iam eſſet ablactatus a matre, in ſeruitio dei permanſit. Et intelligitur hoc ca. de illis qui poſt legitimam etatem conſenſerunt: vel qui tēpore oblationis erant doli capaces.

pater vel mater[a], filium filiā ve intra ſepta monaſterij in infantie[b] annis ſub regulari tradiderunt diſciplina, vtrū liceat eis poſtq̄ ad pubertatis[c] annos inoleuerint, egredi, r matrimonio copulari. hoc omnino deuitamꝰ[d]: q nephas eſt vt oblatis a parētibus deo filijs voluntatis frena relaxentur.

Itē ex conci. Toletano. iiij.

Aut ꝓpria ꝓfeſſio, aut paterna deuotio monachū facit.

Monachuz aut paterna deuotio[e], aut ꝓpria ꝓfeſſio[f] facit. quicquid horum fuerit, alligatū tenebit. Proinde his ad mūdū reuertēdi intercludimꝰ aditū, r oēs ad ſeculum interdicimꝰ regreſſus.

Item Iſidorus.

In monaſterio perpetuo maneant qui a parētibus traditi ſunt.

Quicunqz a parētibꝰ proprijs in monaſterio fuerit delegatꝰ, nouerit ſe ibi perpetuo māſurū. Nā Anna Samuel puerū ſuum natū r ablactatū[g] deo pietate obtulit, q̇ r in miniſterio tēpli quo a matre fuerat deputatus, permāſit: r vbi ꝯſtitutꝰ eſt, deſeruiuit.

Item ex regiſtro Gregorij.

De eodem. Palea.

Quia autē in inſulis dura eſt congregatio monachoꝝ: etiam pueros in eiſdē monaſterijs ante. xviij. annorū tempora ſuſcipi prohibemus: vel ſi qui ſunt, tua eos ꝓuidētia auferat, r in vrbē Romanā tranſmittat. hoc in palmaria alijſqz prouincijs te per omnia volumus cuſtodire.

Item ex conci. Triburienſi.

Quia ꝓgenitoribus monaſterio traditus eſt, de eo egredi non licet.

Quem progenitores ad monaſterium tradiderunt, r in eccl'ia cepit[h] canere r legere: nec vxorem ducere, nec monaſteriū deſerere poterit: ſz ſi diſceſſerit, reducatur: ſi tonſurā dimiſerit, rurſus tondeatur: vxorem ſi vſurpauerit, dimittere compellatur.

Item ex penitentiali Theodori. Palea.

Infans ꝑ infante poteſt dari i monaſterio, quāuis alter vocatus ſit. Tamen melius eſt votū ſoluere. Similiter et pecora equali precio (ſi neceſſe eſt) ſunt redimenda.

Ex his authoritatibus colligit q paterna ꝓfeſſio pueros tenet obligatos: nec licebit eis a propoſito diſcedere quod paterna deuotione in puerilibus annis ſuſceperunt.

Sed obijcif illud Leonis pa.

Non licet puellis nuptias eligere que ſpontanea voluntate virginitatis ſuſceperint propoſitum.

Puelle[i] que non parentum coacte imperio, ſed ſpontaneo iudicio virginitatis propoſitum atqz habitum ſuſceperint: ſi poſtea nuptias elegerint, preuaricātur, etiam ſi nondum eis conſecratio acceſſerit: cuiꝰ vtiqz non fraudarentur munere ſi in propoſito permanerēt. ambigi vero non poteſt crimen magnum admitti vbi et ꝓpoſitum deſeritur, et cōſecratio violatur. Nam ſi humana pacta non poſſunt impune calcari[k]: quid de eis ma

Quem progenitores.

h Cepit. arg. q preiudicaf alicui ꝑ factum ſicut ꝑ dictum: et q non refert an factis vl' dictis declaret quis voluntatem ſuaz: vt extra de ap. dilecti. et. xxij. q. v. cauete. ſic extra d̄ regu. vidua. r. xxvij. diſtin. quod interrogaſti.

Ex his. Hec ē q̄ō le. et ij. pars. q̄ō. in qua not. probat magiſter q nō cōpellitur puer remanere niſi velit in etate legitima: r ibi hoc ꝓbat per tria.

Vide xvij. q. j. c. j. r. ca. vidua r ibi vi deas, c. Jo. de fan.

Caſus. Concludit G. ex ſupradictis q pueri ex oblatione paterna in tm̄ ſunt obligati, q a monaſterio recedere nō poſſunt. Sed huic concluſioni obijcit per ſequens ca.

ij. ps.

Puelle. Caſus. Puelle q̄dam nō coacte ab eorū parētibus, ſz ſponte habitū monachalem ſuſceperūt: poſtea matrimonia cōtraxerūt. Queſitū fuit a leone papa vtrum cōtra ꝓfeſſionē ſuaz poſſunt venire: et reſpondet q non, etiā ſi nondum velum cōſecrationis ſuſceperit. Et hoc ꝓbat exemplo contrahentiū qui contra ſua pacta ipſi neuenire non permittuntur.

i Puelle. adulte. Sed ſm̄ H. doli capaces. celeſtinus tamen videtur intelligere hoc ca. de adultis. extra de regu. cum virum.

g Ablactatum. i. ſola oblatio non ſuffeciſſet, niſi ipſe poſtea ratum habuiſſet. Sed quare in baptiſmo cogi

k Calcari. ſi. xxvij. q. i. c. ij.

nebit qui corruperint federa diuini ſacramenti?

Cum ergo in pricipio huius capituli dicatur. Puelle que non coacte imperio parētum: datur intelligi ꝙ ſi coacte habituꝫ virginitatis ſumpſerint ſine preuaricatione ipſum deſerere poſſunt: ſed puella hec nubilis intelligitur, cuius (vt in ſequētibus demonſtratur) poſt.xij.annum liberum eſt arbitrium: nec in electione propoſiti cogitur ſequi parētum imperium.

Sic ⁊ illud intelligendum eſt quod eſt ſtatutum in ſynodo habita ab Eugenio papa.

¶ Extra voluntatem propriam retruſi in monaſterijs non teneantur.

Sicut q̄ monaſteria elegerunt, a monaſterijs egredi non permittuntur: ita hi qui inuiti ſine iuſta offenſionis[a] cauſa ſunt intromiſſi non niſi volentes teneantur: quia quod non petūt, non obſeruant. Ideoqꝫ tales conſiderandi ſunt magis peccata committere ꝙ̄ plangere: ſicut in decreto ſanctiſſimi Leonis pape manifeſtiſſime continetur.lib.vj.

Unde Marcellus papa.

¶ Palea.

Illud autē ſtatuēdum eſſe cēſemus vt ſi in minori etate filij monaſterio oblati fuerint, vel ſacram tonſuram vel velamina ſuſceperint, dignum quidem duximus vt xv.[b] anno a p̄latis moniti verbis inquirātur vtrum in ipſo habitu permanere cupiāt, an nō: ſi vero permanere profeſſi fuerint, vlterius penitendi locuꝫ minime amplecti poſſunt. Si vero ad ſecularē habitum reuerti voluerint, redeundi licētia nullo modo denegetur: quia ſatis inutile eſt vt coacta ſeruitia domino preſtentur.

Velamen[c] autem non licet imponere virginibus niſi certis diebus.

Unde Gelaſius papa omnibus epiſcopis.

¶ Nonniſi certis dieb⁹ velamen imponatur virginibus.

¶ Cum ergo in principio ¶ Caſus. Concludit hic Gratianus ex ſupradicto ca. a contrario ſenſu ꝙ ſi a parentibus coacte fuerunt habitum recipere, ipſum deſerere poſſunt. Poſtea ſoluit dicens ꝙ ca. illud puelle, loquitur de puella nubili que poſt.xij.annum a patre cogi nō poteſt monaſterium igredi: et ſi coacta fuerit, habitū ſeruare non cogitur. et ad hoc īducit ſequens capit. ſed ſi eſſet innubilis ſec⁹ eſſet: ſed hec eſt allegatio. detur ꝙ nihil temporis habebit. nam canon cōparat contractum quo quis obligatur homini obligationi diuine: vt.xxvij.q.j.ca.ij. ſed in contractu humano non licet etiā incontinenti reſilire: vt.C.de tranſac.quamuis. ergo nec in hoc. Ad hoc dicunt quidam ꝙ ſi ante.xiiij.annos fecit profeſſionem, ſtatim cum per vnum diē fuerit poſt annos.xiiij. in monaſterio, eſt ei factuꝫ preiudiciuꝫ: ſecus ſi non fecit: per id quod eſt extra de regu.ad noſtram. Meli⁹ credo eſſe dicendum ꝙ ſi ante annos pubertatis habuit diſcretionem tātam vt per ſe vel per alios ſciuiſſet, ꝙ ſtatim eſſet obligat⁹, vt tūc ſtatim poſt annos xiiij. ſit obligat⁹ ſi nō cōtradicat. Sed ſi nec p ſe nec per alios potuit ſcire aliquid de obligatiōe iſta, tūc in.xv. anno ſit inquirendum ab ipſo an velit ſtare, an non. ab alijs enim non eſt hoc inquirendum niſi ab illis qui per ſe non poſſunt hoc ſcire: nec ab alijs hoc didicerūt. Itē nunquid poteſt aliquis petere in integrum reſtitutionē qui in.xv.anno intrauit religionem? Argu. ꝙ ſic. extra de reg.ad noſtrā? Reſpon. non. q: non eſt deceptus qui chriſto ſe cōiunxit. preterea quia in talibus cenſetur maior: ſimiliter in matrimonio. extra de reſti.ſpo.ex parte.

Sicut. ¶ Caſus. Sicut illi qui ſponte ingrediuntur monaſterium recedere non poſſunt: ita hi qui ſunt inuiti miſſi ſine iuſte offenſiōis cauſa permittuntur abire: quia timēdum eſſet vt tales magis peccata cōmitterēt ꝙ̄ plangerēt: ſicut probatur per decretum Leonis. Maxime id eſt magis.

a ¶ Offenſionis. Propter delictum eīn cogitur q̄s intrare monaſteriū: vt.xvj.q.vj. de lapſis.l.diſtin. ſi ille. et.lxxxj.diſt. dictū. et.c.ſi q̄s clericus. et.xxxiij. q̄ō.ij. admonere. Et ſi certū tp̄s ei non preſigitur, nūquid ppetuo ibi manebit? Videtur ꝙ ſic: vt lxxxj.diſt.ſi quis clericus. et ſeruus qui ſine prefinitione temporis in vincullis ponitur, perpetuo ibi eſſe videtur: vt.C.de pe.ſeruus. Arg.contra.ij.q.j.in primis.

Mona- ſteriuꝫ cogitur q̄s itra re ppt̄ delictū.

Illud autē. ¶ Caſus. Hoc cap. palea eſt: ſed tñ melior eſt quolibet premiſſo a G et concordat cum illo ca. firma. Statuit Martinus papa vt ſi filij infra pubertatis annos a parentibus offeruntur monaſterijs, ⁊ tonſuram vel velamen ſuſceperunt in.xv.anno: ab abbatibus vel alijs prelatis debent inquiri vtrum velint in ipſo habitu permanere: et ſi conſenſerint, vltra non erit penitentie locus. ſi autē negauerint, poterūt ad ſecularem vitam redire: q: coacta ſeruitia deus non diligit.

Hic vt nota.G. lxxxj.di ſtin. dicētum. ⁊ vide q̄d not. eē de ɔſti. et lris. j.diſt. c. j. arch.

b ¶ Xv. Videtur ergo ꝙ habeat.xv.annum pro deliberatione an velit remanere, an recedere. Nā ante non potuit deliberare, cum nec ante habuit diſcretionem. videretur enim eccleſia circūuenire homines ſi aliquis cogeretur manere cum ea qui nunqꝫ deliberauit. nā etiam in illicitis datur alicui dilatio menſis: vt.j.q.j.conſtat. decretalis tamen videtur eis dare triduum: vt extra.e.ad noſtram. Vel ſaltem cōmunes inducie deberent eis dari ad loquendum cum amicis, et componendas ſarcinulas: vt.ff.ex qui.cau.ma.ab hoſtibus.§.vlti. Econtra vi

Profeſſio fctā poſt.xiiij. annos, ſtatī poſt obligat.

Quicqd h dicat, hodie teneas vt dicit ex̄ lib.vj.d̄ reg. iu. is q̄.ca. ſoluꝫ.c. cōſtitutionem. et de h⁹ Innoc. not.ſatꝭ ex̄ e.tit. ca.j.

iij.ps.

Aliqn̄ inuenit velū cōuerſionis: vt .j. xxvij q.j. viduas q̄ ibi not. q̄d ſit illud velū: et q̄ ſit drīa iter velū ɔuerſionis ⁊ pfeſſionis: notare vr̄ Joā. in gloſ. ibi in fine. Archi.

¶ Velamen. Hec eſt.iij.pars.q. in qua querit quando ſunt velande virgines. Et eſt dicendum ꝙ in.xxv.anno. et hoc probat per cap.ſeq. Jo.de fan.

¶ Caſus. Supra in precedenti capi. facta eſt mētio de ſacro velamine: nunc oſtendit Gratia. ꝙ ſacrū velamen non eſt imponēdum virginibus niſi certis diebus: quod probat per ſequens capi.

c ¶ Velamen. Hic agitur quo tempore virgines ſunt velande vel cōſecrande. Eſt autem quadruplex velum: ſcilicet velum profeſſionis, conſecrationis, ordinationis, prelationis. Velum profeſſionis imponitur tam virgini ꝙ̄ vidue, dum tamen ſit.xij.annorum: vt.j.q.ij.puella. Velum conſecrationis eſt quod tantū virginibus imponitur in.xxv.anno: vt.j.e.q.placuit. et.lxxvij.diſt.placuit. Velū ordinationis eſt quod olim imponebatur diaconiſſis in.xl.anno: vt.j.e.ſanctimoniales. Velum prelationis eſt quod in.lx.anno datur abbatiſſe: vt.j.e.iuuenculas.xxxj.q.j.quomodo virginibus. et per hanc diſtinc. multa ſedantur contraria. Jo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Deuotis virginibus niſi aut in epiphaniarū [a] die, aut in albis [b] paſchalibus, aut in apoſtolorum natalibus ſacrum velamen minime imponatur: niſi forſan (ſicut de baptiſmo dictū eſt) graui languore correptis. Ne autē ſine hoc munere de ſeculo exeant, implorantibus non negetur.

Uiduas autem velare pontificum [c] nullus attentet.

Tempus quoq; conſecrationis earū ſimiliter obſeruatur.

Unde Grego. in Regiſtro.

Ante ſexageſimum etatis ſue annum virgines non conſecrentur.

Iuenculas fieri abbatiſſas vehementiſſime prohibemus. Nullam igitur fraternitas tua niſi ſexagenariam [d] virginem cui⁹ vita atq; mores hoc exegerint, velari permittat.

Item ex concilio Carthaginenſi tertio.

Sanctimoniales āte annum quadrageſimum non velentur [e].

Item ex concilio Aphricano quarto.

Ante.xxv. annuꝫ virgines non conſecrentur.

Placuit vt ante viginti quinq; annos nec diacones ordinentur, nec virgines conſecrentur: et vt lectores populum non ſalutent [f].

Item Pius papa.

Uirgines non velentur ante.xxv. annos, niſi forte neceſſitate periclitantis pudicitie virginalis: & nō ſunt conſecrande niſi in Epiphania, et in ſabbato Paſche, et in apoſtoloꝝ natalitijs, niſi mortis cauſa vrgente.

Quanuis autem vidue velari prohibeantur, viduitatis tamen ꝓfeſſio in ſcriptis ab eis eſt facienda. Ueſtis quoq; profeſſioni conueniēs eſt eis tradenda: qua vbiq; vtantur.

Unde in concilio Toleta.x.

Profeſſionē viduitatis faciant, et habitum ſumant religionis que caſtitatem ſeruare proponunt.

Uidua que ſancte religionis ꝓpoſitum obtinere voluerit, ſacerdoti vel miniſtro [g] ad quem aut ipſa venerit, aut quem ad ſe venire contigerit, ſcriptis [h] profeſſionem faciat, a ſe aut ſigno [i] aut ſubſcriptione [k] notatam, continentem ſe religionis propoſitum velle (et hoc perenniter) inuiolate ſeruare: tunc accepta a ſacerdote vel miniſtro apta religionis profeſſioni veſte [l], ſeu in lectulo quieſcens, ſiue in quocunq; loco conſiſtens conſtanter vtatur, nec diuerſi coloris, aut diuerſe partis eadem ſit notabilis veſtis ſed religioſa et non ſuſpecta.

Queſtio.ij.

Deuotis. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima parte dicitur ꝙ ſacrum velamē nō debet virginibus imponi niſi in die Epiphaniarum, vel in albis paſchalibus, et in natalib⁹ apoſtolorum: vel niſi eſſent in articulo mortis: ſicut de baptiſmo contingit: ne ſine hoc mūere recedāt a ſeculo. In ſecunda parte dicitur ꝙ epi viduas velare nō debent. Scđa ibi: Uiduas autem. Et intelligitur hoc de velo cōſecrationis, quod tm̄ virginibus datur: vt.xxvj.di. acutius. Quod autē ſequit vſq; ad §. ꝗuis. planum eſt: et ſatis patet.

Uelum qb⁹ diebus imponi dꝫ

a Epiphaniaꝝ. Honeſtum eſt ꝙ in talibus ſolennitatibus tantum imponatur: poteſt tamē quolibet die dominico imponi; ex̄ de temp. ordi. ca.j.

b In albis. i. in tota ſeptimana paſchali.

c Pontificum nullus. Sed ipſamet ab altari recipiat: vt.xxvij. qōe j. viduas que. Uel recipiat a ſacerdote: vt.j. ea. vidua. Quidam tamē ex hoc capi. dicebant ꝙ nec epō nec preſbyter poteſt imponere velum vidue. Nec obſtat extra qđ metus cau. per latum. nam ibi non dicitur ꝙ velū impoſuit, ſed ꝙ imponere ſimulauit: ſimilit̄ non ob. extra qui cle. vel vouen. conſuluit. nam intelligunt illud de velo, id eſt de veſte: qđ ex hoc apparet quod dicitur in eadem decreta. ꝙ non fuerit profeſſa: cum tamen per illud velum intelligatur quis profiteri, cum ſit velum profeſſionis. Joan.

Abbatiſſa dꝫ eē ſexagenaria.

d Iuenculas. Sexagenariam. Apoſtolus enim dicit: Uidua non eligatur minor ſexaginta annorum.xxxj. queſtione.j. quomodo. Poteſt tamē hoc intelligi ꝙ ſit ſexagenaria, non etate ſed perfectione continentie.ij. queſtione.vij. paulus. ideo autem eſt virgo qr aliter non poſſet eſſe hortatrix virginitatis: vt.xxvj. diſtin. vna.

e Sanctimoniales. Non velētur. velo ordinationis vt ſit diaconiſſa: nō ad ordinē, ſed ad quoddā miniſteriū euāgeliū in matutinis lectionib⁹ nūciādi. Jo.

f Placuit. Non ſalutent. Solēniter dicendo: dominus vobiſcum. Jo.

Uirgines. Quanuis. ¶ Hec eſt. v. ps qō. in qua dr̄ ꝙ vidua licet velari non debeat, tm̄ debet habere quādā veſtē religioſam, et hoc ꝓbat per cap. ſeq. Joan. de fan.

v. ps.

Caſus. Supra in ca. deuotis. ꝓhibet epiſcopo velare viduas. Nūc vero oſtendit Gra. ꝙ profeſſio eſt facienda ab eis i ſcriptꝭ: et ꝙ veſtis religionis eſt eis tradenda a ſacerdote vel diacono: qđ ꝓbat ſequens cap.

Uidua. ¶ Caſus. Aliqua vidua monaſticuꝫ habitū recipe volebat. queſitum fuit in concilio Toleta. qualiter ſit ꝓcedēdum in hoc facto. Et rn̄det ꝙ ſi ipſa iuerit ad ſacerdotē vel diaconē, vel aliq̄s eorū ad eam ꝑuenerit, profeſſionem faciat in ſcriptis a ſe notatā ſigno ſigillari, ſi literas neſcit vel ſubſcriptiōe ſi ſubſcribere ſciat: in qua ꝓmittat religiōis propoſitū firmiter obſeruare: & veſte profeſſionis quam a pbr̄o vl' diacono receperit, vbiq; vtatur: que neq; diuerſi coloris ſit, neq; ſuſpecta.

Uotum ſolenne pōt fieri coraꝫ priuata pſona.

g Uel miniſtro. Arg. ꝙ votū ſolenne poteſt fieri corā priuata pſona: ſed ad q̄d facit mulier ꝓfeſſionē ſacerdoti? Potius em̄ deberet facere abbatiſſe. Sed hoc ideo fit qr feminis nō licet imponere velum alicui: vt.j.e.q.ij. ſtatuimus.

Uel dic ꝙ h⁹ dr̄ vt faciat d̄riam īter eaꝫ q̄ hꝫ ſigillū, et eā q̄ nō hꝫ. L.

h Scptis. Nō ꝙ ſit neceſſaria ſcptura, ſꝫ vt ſcptura ꝓpria obuiet ei q̄ ꝯuenit: vt.ſ.j.q.vij. ſaluberrimum.

i Aut ſigno. Cum neſcit ſcribere.

k Aut ſubſcriptione. Cum ſcit ſcribere.

l Ueſte. Sed velum accipiet ab altari: vt.xxvij.q.j. viduas. et ca. vidue que.

De his ſo. hec queſtio diuiditur in tres partes: in quarum prima probatur ꝙ pater poteſt filiū paruulū de monaſterio extrahere ſi eſt minor.xiiij.annis: et filiā ſi eſt minor.xij.annis: al's nō. Scda ibi velamē. Tertia ibi: Hac authoritate. Joan.de fan.

¶ Caſus. Hic ponitur ſcda queſtio qua querit̃ ſi puer vl' puella preter voluntatē parentum monaſticū habitū induerit, an poſſit a parētibus reuocari vel tutore? Et reſpondetur, quādo puer vel puella habitum ſuſcipit: ſi pater vel tutor eſt preſens, ⁊ non contradicit, conſentire videtur: vt.liiij.di. ſi ſeruꝰ. ſi autē contradicit, vl' abſens eſt, vſq͡ʒ ad annuʒ et diem poterit reuocare: niſi velit ratum habere quod factum eſt: et currit hoc tempꝰ a tēpore ſcientie: vt.j.e.c.j. Iſtud tamen tempus includitur intra etatem.xij.vl' xiiij.annorum: nec peccat pater reuocando filiū, vel tutor pupillū: nec filiꝰ vel pupillꝰ peccat obediendo patri vl' tutori: quia hoc faciunt authoritate canonis.

De his^a vero q̃ pter volūtatē parētū tōſuram vel religioſaʒ veſtem ſuſceperint, ſic definitur in.x.conci. Tole.

¶ Tōſura vel veſtis religioſa in minori etate ſuſcepta, a parentibꝰ irrita fieri poteſt.

SI in q̃libet minori etate vel religionis^b debitā veſtē vel tonſurā^c in vtroq͡ʒ ſexu filijs, aut vnus^d, aut ambo parentes dederint forte^e, aut nolentibus^f, aut neſcientibus ſeſe ſuſceptā nō mox^g viſam in filijs abdicauerint: ſed vel coram ſe, vel corā epiſcopo, palamq͡ʒ in cōuētu eoſdem filios talia habere permiſerint: ad ſecularem reuerti habitum filijs ipſis quandoq͡ʒ penitꝰ non licebit: ſed conuicti ꝙ tonſuram aut religioſam veſtem aliquādo habuerint, mox ad religionis cultum habitūq͡ʒ reuocent: et ſub ſtrenua diſtrictione huiuſmodi obſeruātie inſeruire cogant̃. ¶ Parētibus ſane filios ſuos religioni tradere non amplius q̃ʒ vſq͡ʒ ad quartūdecimū^h eorū etatis annum licentia poterit eſſe: poſtea vero an cum voluntate parentū an ſi ſue deuotionis ſit ſolitarium votū, erit filijs licitū religionis aſſumere cultum. quiſquis autē vel abolitione tonſure, vel ſecularis veſtis aſſumptione detectus fuerit attigiſſe tranſgreſſionem: et excōicationis cenſurā accipiat, et religioni ſemper inhereat.

Itē ex concilio Triburien̄.

¶ Vſq͡ʒ ad annos.xij. paterne volūtatis puella ſubiaceat arbitrio.

PUella^i ſi ante.xij.annos etatis ſpōte ſua ſacrum ſibi velamen aſſumpſerit: poſſunt ſtatim parentes eius vel tutores id factum irritum facere, ſi voluerint: at ſi annum^k et diem diſſimulādo conſenſerint...

b ¶ Religionis debitā veſtē. hoc q̃ʒtum ad feminā.
c ¶ Uel tonſuram. hoc q̃ʒtum ad filium.
d ¶ Aut vnus. Cū vnū tantū habet. Sed nunquid ſi vnus parentū obtulit, alter poteſt eū reuocare? Argu. ꝙ ſic: q͡ꝛ ꝙ omnes tangit ⁊c̃. C.de autho.pre.l.vlt. ⁊.lxvj.di.ca.j. Dici tñ poteſt ꝙ ſi pater cōſenſit, ꝙ mater nō poteſt eum reuocare: niſi velis dicere ꝙ eque ſit in poteſtat: matris vt patris q̃ʒtuʒ ad hunc a pñe caſum: vt.s.e. que oblatū ſtione.j.c.ij. si vterq͡ʒ parens ſupereſt.

Mater non reuocat a religione filiuʒ.

e ¶ Forte. Supple ⁊ filij ꝯſenſerūt poſt adultā etatē.
f ¶ Aut nolentibus. Supple aut ſi volentibus ⁊c̃.
g ¶ Non mox.i. intra annū ⁊ diē: vt.j.c.primo. Uł mox.i.q̃ʒ cito pōt. ſic exponit̃.ff.ad tertul. l.ij.§.cōfeſtim. Uel mox.i.intra mēſem vt.j.q.j.cōſtat. Uel dic mox.i.q̃ʒ cito. ſic xxxij.qō.ij.mulier. C. quomodo et qñ iudex.ab eo. Itē aliquādo vſq͡ʒ ad decem dies.ij.q.vj.q̃. tiens.⁊ ca.anteriorum. Aliter mox.i. ad duos mēſes.ff. de re iu.a diuo. Itē aliquando extenditur vſq͡ʒ ad triduū: vt.xxiij.diſt.c.j.circa prin.et.lxxix.di. nullus. Item quandoq͡ʒ ponit̃ pro quandocunq͡ʒ: vt.ff.ſi cer.peta.l.j. ✝ Nec mireris ſi hec dictio mox, quandoq͡ʒ ampliatur: quia hec dictio diu, quandoq͡ʒ reſtringitur: vt.lxiij.diſt.lectis.⁊.lxv.di.de perſona.

Mox varia tpa complectit̃.

✝ De iſta dictione mox, adde pl'chra no. per Bar.in l.qm̃ nōnulli. C.de appel. ⁊ p eūdem Ba.i.l. ſi quis maior. C.de trāſac. et in.l. tutores de adminiſ.tu. ⁊ Bar.in l.imperator. ff.d iu.fiſc.et Bal.i.l. diuortio.ff.ſo lu.mat.

h ¶ Ad quartūdecimum. Et ſic ſoluit̃ patria ptās poſt quartūdecimū annū q̃ʒtū ad religionis ingreſſū. Jo.

Filium religionem ingreſſuʒ an poſſit pat̃ reuocare.

a ¶ De his. Hic queritur ſi pater vel tutor poſſit reuocare filium qui ingreſſus eſt religionē? Dic ergo: aut pater eſt preſens, aut abſens. Si preſens, poſtea non poteſt contradicere: argu.liiij.diſ.ſi ſeruus. Si abſens eſt, vſq͡ʒ ad annum et diem eum reuocare poteſt.j.e.c.ij. ita tamē vt iſte annus includatur intra legitimam etatem.xij.vel.xiiij.annorum. nec peccat pater reuocando filium: nec filius peccat obediendo magis patri q̃ʒ deo: quia hoc facit authoritate canonis.

SI in qualibet. ¶ Caſꝰ. Hoc ca. diuidit̃ in duas partes. In prima parte d̃r ꝙ parentes filiū vel filiā in minori etate poſſunt a monaſterio reuocare: niſi in duobus caſibꝰ: quoꝝ primus eſt qñ ambo parentes vel vnꝰ eoꝝ filiū vel filiā monaſterijs obtulerit. Scđs eſt quādo eis nolentibus vel neſcientibus habitum ſuſceperunt: et ſtatim cum ſciuerint, non reclamauerunt. vnde ſi tales filij poſtea habitū deſeruerint, ſuper hoc cōmoniti debent ad monaſteriū reuocari. In ſcđa parte dicitur ꝙ parentibus non lʒ filios monaſterijs tradere niſi vſq͡ʒ ad.xiiij. annum: extunc ſi ſponte intrauerint, ⁊ poſtea habitū dimiſerint, per excommunicationem redire compellantur. Secunda pars incipit ibi, Parentibus. Et nota ꝙ ſi ſola mater ſupereſt, in eius poteſtate eſt q̃ʒtum ad oblationem: vt dicit Hugo. vt.s.e.queſtio.j.quicunq͡ʒ, ſecus ſi vterq͡ʒ parens ſupereſt.

PUella. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidit̃ in duas partes. In prima parte d̃r ꝙ ſi puella intra duodecimum annū ſine parentū vel tutoris authoritate ſacrū velamē ſuſceperit, poſſunt ſtatim parētes vel tutor eā reuocare. Si ſo per annum ⁊ diē diſſimulādo tacuerint, vlterius nec ipſi nec ipſa prius aſſumptū ꝓpoſitū poterit mutare: quod intelligitur de puella poſt duodecimum annū. In ſcđa parte d̃r ꝙ ſi puer vel puella poſt annos pubertatis habitum ſuſceperint, nō poſſunt a parentibus reuocari. Scđa pars incipit ibi, Si vero.

i ¶ Puella. nondum doli capax ſcđm h.
k ¶ At ſi annū. Niſi ita longe ſit monaſteriū, vt intra hoc tēpus nō poſſit inueniri: tunc maius ſpatium habebit: argu.xvij.qōe.ij.ſi quis incognitus. h.tamen dicit ꝙ hoc factum narratur qđ poteſt accidere. et ſicut pater reuocat votū filie, ſic ⁊ iuramentum reuocat.xxxij.qōe.ij. mulier. decretalis tñ dat annum: vt extra de regu.ſi q̃s.

Annus ǭ pater filium a religiõe reuocare põt, qñ incipit currere.

Sed a quo tẽpore currit annus iſte? Uidetur ꝙ a tempore ſcientie: vt.ij.q.vj.§.biduum. Uel a tempore admonitionis: vt extra de conceſ. preben. et eccle. non vacan. quia diuerſitatem. Uel nunquid erit continuum, ita ꝙ cedat ignoranti.ff.de his qui nota.infa.genero? credo ꝙ incipiat a tempore ſcientie: argu.xvij.qõe.ij. ſi quis incognitus.

f ❡ Quod autẽ. Certũ eſt ꝙ qui coactus intrat religionem, non obligatur.§.e.q.j.c.ſicut. dũmodo talis ſit coactio que cadat in conſtantẽ virũ: vt extra qð me.cau.cuʒ dilectus. nec etiam conditionalis coactio obligat aliquẽ: vt extra qð metus cau. perlatum. qð verum eſt niſi aliq̃s ex timore intraret religionem propter maleficiuʒ qð fecit. Joan.

Coactio ipedit obligationẽ

a ❡ Nec ipſa. Uſqꝫ quo peruenerit ad legitimã etatẽ: vt extra de deſpõ. impub. de illis.

ij.ps. b ❡ In fortiori etate .i. poſt annos pubertatis.

Statuimus. ¶ Hac authoritate. ¶ Hec eſt.iij. pars.q.ſꝫ Jo.ð fã. ¶ Caſus. Concludit nunc G.ex illo ca.ſi in qualibet.ꝙ ſi filij parentibus fuerint oblati, vel ſi preter voluntatem parentum habituʒ ſuſceperint,

iij.ps. nec ſtatim fuerint reuocati: ꝙ oblatione paterna ⁊ ꝓpoſito ſponte ſuſcepto tenent̃ aſtricti. Poſtea dicit ꝙ paruuli ſub multorum teſtimonio ſunt offerendi: ad qð inducit ſequẽs ca.cuius caſus patet per ſe.

c ❡ Predicta. ſupra eo.ſi in qualibet.

d ❡ Oportet. ❡ Plurimoꝝ. Hoc ideo fit, quia que fiunt publice, non de facili admittunt contradictionem poſtea: vt.viij.q.j.licꝫ. Jo. de fan.

e ❡ Maledicti.i. maledicendi.

rint, vlteriꝰ nec ipſi nec ipſa[a] mutare poterunt.

❡ Si vero in fortiori[b] etate adoleſcẽtula, vel adoleſcẽs ſeruire deo elegerit: non eſt poteſtas parẽtibus prohibẽdi.

Uelamẽ autẽ nulli ſanctimoniali alteri imponere licet.

Unde Euticianus papa ait.

❡ Abbatiſſa preſumẽs velare virginẽ vel viduã excõicet̃.

Statuimꝰ vt ſi abbatiſſa aut quelibet ſanctimonialis poſt hanc definitionẽ in tantã audaciã prorupeꝛit vt viduã aut puellã virginẽ velare preſumat, iudicio canonico vſqꝫ ad ſatiſfactionẽ ſubdat̃.

Hac authoritate predicta[c] et paterna ꝓfeſſione docet̃ aſtringi quilibet in puerilibꝰ annis: ⁊ preter voluntatẽ eoꝝ ꝓpoſito ſuſcepto perhibetur teneri, niſi tonſurã vel religioſam veſtem parentes mox viſam abdicauerint. paruuli vero dũ offerunt̃, non niſi ſub multorum teſtimonio ſuſcipiendi ſunt.

Unde in.ix.ſynodo legitur.

❡ Infantes oblati a parentibus ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipiantur.

Oportet infantes cum voluntate ⁊ cõſenſu parentum, immo ab ipſis parẽtibus oblatos, ſub teſtimonio plurimorũ[d] ſuſcipi: vt omnis occaſio maledicti[e], gratia excludatur hominum peſſimorum.

❡ Queſtio.iij.

Quod autẽ[f] q̇ inuitꝰ ꝓpoſitũ religionis ſuſceperit, nõ ſit cogẽdꝰ ad inuiti ꝓpoſiti obſeruationem, teſtat̃ Leo papa, dicẽs.

❡ Non poteſt deſeri ꝓpoſitũ monachi ſponte ſuſceptum.

Propoſitũ monachi ꝓprio arbitrio ⁊ voluntate ſuſceptũ deſeri nõ põt abſqꝫ peccato. qð em̃ q̇s vouet deo, dꝫ reddere. vñ q̇ relicta ſingularitat̃ ꝓfeſſione ad militiam, vel ad nuptias deuolutus eſt, publice penitẽtie[g] ſatiſfactione purgãdꝰ eſt: qꝛ etſi innocẽs militia[h] eſt, ⁊ honeſtũ põt eſſe coniugiũ: electionẽ tñ melioꝝ[i] deſeruiſſe, tranſgreſſio eſt.

Item ex cõcilio Toleta. viij.

❡ Qui religionum habitũ ſpõte ſuſceptũ deſerere voluerit, ad ipſum redire cogatur.

Proclíuus[k] autẽ curſus eſt ad voluptatẽ: ⁊ imitatrix natura vitioꝝ, quãobrẽ quiſquis viroꝝ vel mulierum habitũ ſemel[l] induerit ſpontanee religioſum: aut ſi vir deditus eccl̃ie, vel femĩa fuerit delegata puellarum monaſterio in vtroqꝫ ſexu preuaricatoꝛ inuitus reuerti cogat̃: vt vir de-

Propoſitum monachi. ¶ Caſus. Quidã monachi habitum ꝓprio arbitrio ſuſceptuʒ deſerentes, ad militiã vl' ad nuptias redierunt. queſitũ eſt a Leone quam penaʒ pati debeãt. Et reſpon. ꝙ publice penitentie ſubijci debent, ⁊ ad monaſteria reuerti: qꝛ licet alias innocẽs ſit militia, et honeſtum poſſit eſſe cõiugium tranſgredi tamen videntur q̇ deſerunt meliora.

g ❡ Publice. Uidetur ꝙ monachi ⁊ monache pro delictis ſuis publicaʒ faciãt penitentiam vt.xxvij.q.j. virginibus. Sed potes intelligere de publica que fit in clauſtro: † de qua agitur.xxx.diſtinctio.ſi quis pbr̃.et.xxviij. diſ.pbr̃.

† Sub. nõ autẽ de ſolẽni: vt.l. diſ.ꝓſi mãdũ. ⁊ ca.alienum ſm L.

h ❡ Militia.xxiij. qõ.j.militare.

i ❡ Melioꝝ. Solus ille. ergo tranſgreditur votuʒ qui deſerit maius bonum propter minus vel par. Sic. xvj.q.j.qui bona. ⁊ extra de voto et voti redemptiõe per totam.

Proclíuꝰ aũt.

Quod autem. ❡ Hec queſtio diuiditur in tres partes. In ṗma parte ꝓbat magiſter per tres authoritates ꝙ ſicut voluntarij profeſſi non poſſunt exire monaſterium, ſic inuiti non debent teneri, quia nõ vult deꝰ coacta ſeruitia. Secunda ibi: Cum dicitur. Tertia ibi: Si vero. Joan. de fan.

❡ Caſus. Hic proponitur tertia queſtio qua queritur, an puer vel puella qui vel que cogitur ſuſcipere habitum compellatur illum obſeruare? ⁊ certum eſt ꝙ non. Idem eſt de quolibet alio, niſi propter delictum cogatur intrare religionem: vt.lxxj. diſtinctio. dictum. et.l. diſtinctio.ſi ille.

❡ Caſus. Quidã monachi vl' moniales virgines vel vidue habitũ eoꝝ ſpõte ſuſceptũ deſerebãt: de quo cũ queſitũ eſſet in cõcilio toletano, ſtatuit ꝯciliũ vt inuiti per excõmunicationẽ ad monaſterium redire cogãtur.

k ❡ Proclíuus. Quia omnis etas ab adoleſcentia ⁊c̃. xij. queſtio.j.ca.j.

l ❡ Semel. Propter hoc verbum ſemel, dicit Hug. nõ eſſe decre. extra de regu. ad noſtrã. vbi vſqꝫ ad triduum datur licentia exeundi. ſed certe illud ideo fuit, qꝛ adhuc erat vicinus annis pueritie: et quia non fuerat in probatione: et quia illectus erat. Et habes hic argu. ꝙ ſufficit aliquem ſemel conſenſiſſe: vt.viij.qõ.ij. dilectiſſimi. et ex

tondeatur: ⁊ puella ad monaſterium regrediatur. Si autē quolibet patrocinio deſerto, res ꝑmanere voluerint, ſacerdotali ſententia a chriſtianoꝝ cetu habeant extorres: vt nec locus eis vllus ſit communionis. Vidue quoqꝫ (ſicut iandudum vniuerſalis ſtatuit ſynodus) ꝓfeſſionum vel habitus ſui deſertrices ſupiori ſententia condemnētur.

Item ex conci. Calcedonēſi.

¶ Semel in clero taxati, vel monaſterijs deputati, ad militiam non redeant.

Eos q̄ ſemel in clero[a] taxati fuerint, ſiue in monaſterio deputati, decreuimꝰ neqꝫ ad militiam[b] neqꝫ ad honores ſeclares[c] venire. eos autem q̄ hoc auſi fuerint facere, ⁊ nō eiꝰ rei penitere maluerint vt ad hoc idē reuertant quod ante obtētu dei ſibi propoſuerūt, cōuenit anathematizari.

Cum dicit ꝓpoſitum monachi ꝓprio arbitrio et volūtate ſuſceptū, intelligitur ꝙ ſi propria volūtate ſuſceptū nō fuerit, obſeruari non cogitur.

Unde Nicolaus papa ſcribit oībꝰ ep̄is in regno Lodouici.

¶ Monaſterialibus diſciplinis nullus inuitꝰ ſubijciatur.

Preſens clericus nomine Lābertus vna cum patre ſuo noīe Attho, quondam vcꝫ comite[d] nūc autē clerico, ad limina aplōꝝ ꝓperās adijt preſentiam noſtram, aſſerens qualiter idem pater eius in laicali adhuc ordine in predijs proprijs edificaſſet duo monaſteria, volūtatem gerēs vt poſt ſuuꝫ deceſſum preſens eius filius Lambertus in locum[e] eiꝰ ſuccederet: quem infra teneram etatem inter octauum[f] et decimū annū cōſtitutum memoratus pater ꝓprio arbitrio abſqꝫ regulari inſtitutione extra omnē illius voluntatem cucullam induit. Igitur poſt quoddam ipſius tēporis ſpatiū (vt ipſe dicit) Salomon ep̄s cum quibuſdā alijs abſqꝫ patris oblatione vel abbatis ꝓcepta bn̄dictiōe eūdē Lambertum monaſticū habitū induere fecit (vt ferūt) inuitum: et ſub hac occaſione paterna ſeu materna hereditate a fratribus ſuis priuatum eſſe: atqꝫ cōtra oēm (vt dictū eſt) voluntatē ſuā quaſi regularē illum monachum ꝑmanere volunt. Sup̄ qua re diligēti cura inueſtigātes etiā ſub adiuratione p̄rem[g] ipſiꝰ ſiue ꝑ diceret iter-

---

tra de deſpō. impu. de illis. extra qui matri. accu. poſ. inſuper. ff. de aqua plu. arcen. in diem.

Eos qui ſemel. ¶ Caſus. Statuit concilium Calcedonenſe ꝙ clerici vel monachi qui ad militiam vel honores ſeculares redierunt, niſi redierint ad clericatū vel ad monachatum, anathematizentur.

a ¶ In clero. Ergo qui recipit ſimplicem tonſuram, eam nō deſerit: cū talis dicatur clericus. xxj. diſ. cleros. et. liiij. diſt. ex antiquis. Nunquid ergo clericus vxoratus feret tonſurā? Argu. ꝙ ſic. xxxij. diſti. ſi quid vero. extra de vit. et ho. cle. clericus. xj. q. j. quia. nā etiā depoſitus eam feret: vt lxxxj. diſti. dictum. qđ credo verū eſſe ſi vult vti priuilegio clericali. alioquin ſecus eſt. Secus tamen videtur ſi clericus ſumit viduam in vxorem. lxxxiiij. diſ. quiſq̄s. hodie clericus vxoratus non tenetur ferre tonſuram. ex̄ de cleric. coniuga. ca. Joannes.

Clericꝰ cōiugatus an teneat ferre tōſuram.

b ¶ Ad militiam. vt. xxiij. q. v. vlt. quicunqꝫ.

ij. ps.

c ¶ Ad honores ſeculares. in quibus exercetur iudicium ſanguinis: vt. xxiij. q. v. vlt. his a q̄bus. Uel in quibus turpia lucra exercētur: ⁊ ꝙ ipſe in ꝓp̄a ꝑſona vult exercere. Al's aūt licitum eſt ep̄is et clericis habere ſeculares principatus, dum tamen exerceant per alium cauſam ſanguinis: vt. lxxxviij. diſtin. ep̄s gubernationem. ⁊. v. q. iij. quia. Joan.

Clerici ſclares pricipatus hr̄e pn̄t.

¶ Cum dicitur. ¶ Hec eſt ſecunda pars q̄ſtionis, in qua probat magiſter a contrario ſenſu ꝙ ſi inuitus intrauit, poteſt exire. et hoc probat per ca. Nicolai. Jo. de fan.

Qđ dicit ex̄ lib. vj. ne cleri. vel mona. ep̄s.

¶ Caſus. Dictum eſt. s̄. in ca. propoſitum. et. c. ſeq. ꝙ habitus ſponte ſuſceptus deſeri non poteſt ſine peccato. Nunc vero argumētatur Gratianus a contrario ſenſu: ſcꝫ ꝙ ſi quis inuitus habitum ſuſcipiat, ſeruare non cogitur. quod probat ſequenti capi.

Preſens clericus. ¶ Caſus. Attho clericus quondam comes duo monaſteria in proprijs predijs edificauit: qui cupiens Lambertum filiū ſuum poſt deceſſum ſuum in loco ſibi ſuccedere, in nono anno ipſum inuitum cucullam induit: poſtqꝫ aliquantulum temporis Salomon epiſcopus cum quibuſdam alijs monaſticum habitum prefatum Lambertum induere fecit, inuitum (vt idem Attho referebat) ⁊ propter hoc fratres eū priuabāt paterna hereditate vel materna. Super quo facto cū dictus Attho apud Nicolaū querelā depoſuiſſet, Nicolaus papa a dicto Atthone veritatē ſub iureiurando inueſtigauit: qui cōfeſſus eſt ꝙ filiꝰ ſemper fuit inuitꝰ nec vnq̄ꝫ regulam aliquā ꝓmiſit: et ſi ſciuiſſet regulā monaſticaꝫ eſſe tā durā, nūq̄ꝫ eū coegiſſet portare cucullā. Scribit ergo Nicolaus oībus ep̄is de regno Lodouici: q̄bꝰ narrat oīa ſupradicta et mādat eis vt veritatē hanc diligenter inueſtigent: et ſi vera inuenerint que dicuntur, nec ad habitū cōpellatur inuitꝰ: nec hac occaſione paterna vel materna hereditate priuetur: cū nullū bonū ſit niſi voluntariū. ſed tamen inter religioſos clericos cōmoret donec deus forte dederit ſibi voluntatē monaſticū habitū ſpiritualiter aſſumendi.

d ¶ Comite. Argu. ꝙ ſtatim deſinit quis eē comes q̄ꝫ cito fuerit factꝰ clericus. xxvij. q. ij. ſcripſit. Item habes hic ꝙ miles poteſt eſſe clericus. Nec obſtat. lj. diſtinc. ſi q̄s poſt acceptum. quia loquitur de illis qui facti ſunt irregulares. liij. diſt. curiales.

e ¶ In locum. i. in adminiſtrationē: vt fieret poſtea adminiſtrator loci illius: nec fuit hoc peccatum ſic cōcipere in animo, dūmodo nō ducat in pactū. ex̄ vt ec. beñ. vt noſtrum. in fi. licet ſit arg. cōtra. j. q. j. ſi quis ep̄s. ⁊ ca. q̄ ſtudet. et ex̄ de ſimo. tue. et in aut. de ſanc. epiſ. §. generaliter. col. ix. Uel loquit de ſucceſſione alterius cuiuſcunqꝫ rei. Et loquitur hoc cap. ſm̄ quorūdam prauam conſuetudinem qui monachos non admittunt ad ſucceſſionem quod eſſe nō debet: vt. s̄. cauſa xvi. q. vlt. non liceat.

Monachi ſunt ad ſucceſſionē admittendi.

f ¶ Inter octauū. Id eſt in nono anno, qui eſt medius inter. x. et. viij.

g ¶ Patrem. Argu. ꝙ vnius teſtimonium admittitur. lxxxvj. diſtinc. tanta, ſed forte hic alique preſumptiones

Teſtes preceſſerunt. Uel dic ꝙ ideo additur: vt poſtea poſſit melius liquere de veritate. vnde in fine dicitur: ſi ita eſt vt iſti dicunt. Et ſecundū hoc eſt arg. ꝙ poſt apertas atteſtationes admittuntur alij teſtes ſuper eodem capitulo quando aliquid diminute ꝓbatum eſt: vt ex̄ de cōſan. et affini. ex literis. De hoc dixi. iij. q. iij. §. j. et eſt ſi. ij. q. v. mennam. Item habes hic ꝙ teſtimonium patris audītur ꝓ filio ad dirimendū matrimonium ſpūale: vt ex̄ qui ma. accu. poſſ. videtur. Item habes hic ꝙ timor patris † impedit matrimoniuz ſpūale: lʒ ſecus videtur in matrimonio carnali: vt. ff. de rit. nup. ſi pr̄e cogēte. Sed intellige de leui coactione.

Teſtes noui publicatis atteſtationib⁹ quādo ꝗs poſſunt admitti.

† Iſtaz gl. ſeqt̄ bar. i. l. ad inuidiaz. C. qꝺ me. cā. ideʒ tʒ ymola i cap. cauſam mr̄imonij. ꝺ offi. dele. ſʒ dic ꝙ requiritur ꝙ p̄cedant mine a pr̄e: vt ꝑ bart. i l. iterpoſitas. C de trāſac. ⁊ no. cy. ⁊ baldus i. l. j. C. de bo. mater. Itē ꝑ eūdeʒ bal. i. c. j. §. iteʒ ſacrā. ꝺ pa. iur. fir. et. l. ſi ſine. i pnci. C. ad velle. ꝑ an to. ꝺbu. in ca. cū virū. et ibi text. i materia ſin. ex̄ de regu. per bar. i. l. trāſactionē. C. de trāſact. per do. Ab ba. i ca. nōne. ꝺ pſūp.

a ❡ Qʒ nunꝗ. ſʒ qualiter de hac negatiua potuit iuramentū preſtare cū negatiua etiam probari non poſſit: vt ex̄ de ꝓba. qm̄. et ex̄ de elect. bone mēorie. circa finē† Nā anceps eſt periurium quod fit de alieno facto: vt. ff. de in lit. iur. videamus. Rn̄. ſic ꝓbari poteſt, ꝙ qn̄cūqʒ voluit illum fieri monachuʒ, ille noluit. et hoc ſufficit ad probandam negatiuam: vt ex̄ de proba tertio.

b ❡ Nullum ꝙ bonum. Uite eterne remuneratorium. xlv. diſt. qui ſyncera. et ſic nō eſt contra. j. xxiij. qō. v. ad fidem. et. q. vj. ca. j. contra. j. xxiij. qō. j. paratus. contra: ꝺ xlv. diſ. et qui. que ſunt contra.

c ❡ Religioſos. i. regulares canonicos. ⁊ ſcꝺm hoc eſt conſilium. Uel dic ꝙ ex quo ſemel apparuit in veſte religiōis, debet ſemper religioſe viuere, id eſt non penitus ſeculariter, ſcꝺm ꝙ intelligitur extra de regu. conſulti. in fine. Dicuntur enim non ſolum monachi vel regulares religioſi, ſed etiam clerici: vt. j. q. j. nullus itaqʒ. et etiā laici: vt. xxviij. diſt. ſi qua vidua. Joan. de fan.

rogauimus: ſed idē pater Attho reſpondit ſe talem habuiſſe et habere voluntatem vt filius ſuus ver⁹ monachus fieret et in locū ei ſuccederet. ſub teſtificatione autē iureiurando firmauit ꝙ quādo pmit⁹ ei cucullā induit, idem Lambertus ſemper reſtitit, et nūꝗ ſe fieri monachū conſenſit: ſed demum ab inſequētib⁹ monaſtico habitu violēter eſt indutus: aſſerēs ꝙ nunꝗ[a] regulā aliquam promiſit. neqʒ ego pater eius pallio altaris indutū illum obtuli: neqʒ a quocunqʒ ſacerdote vel abbate (vt mos poſcit) benedictione percepta regule vnꝗ ſe fieri monachuʒ ſubiectū futuꝝ promiſit. Sup his oībus ꝓteſtatus eſt prefatus Attho: qꝛ ſi eo tp̄e tam dure obſeruātie monaſticam intellexiſſet regulā, nunꝗ eūdē filium Lambertum coegiſſet portare cucullā. Quapropter conſulte pſalmographi verba recolētes quibus volūtarie ſe deo ſctificare pronūciat, et voluntaria oris ſui bn̄placita fieri in conſpectu dei obſecrat: preſentē (vt dictū eſt) clericum noīe Lambertum minime debere extiſtimauim⁹ ſub tali violentia fieri monachuʒ. Quod enim quis nō eligit nec optat, profecto nō diligit. qꝺ aūt nō diligit, facile contēnit. nullum ergo bonū[b] niſi voluntarium. Idcirco dn̄s nō ferēdā in via virgā, per quā violētia vlli inferatur, precepit. quapropter cōſultius agit ſi pijs ſuaſionibus cōtēptū mūdi et amorem dei predicando ꝗ violentiam inferendo, ad celeſtē amorem illum accēderetis. Unde oīm veſtrum charitati hanc noſtri apoſtolatus mandare decreuimus epiſtolam, monentes atqʒ precipientes quatenus ſi ita verū eſt vt iſti dicunt: nullus epiſcop⁹ vel abbas ſeu monachorum reliquorum cōuentus monaſticis illum regulis inuitum ſubiacere compellat: neqʒ vllo modo fratres eius per hanc occaſionem licētiam habeant paterna ſeu materna illum hereditate priuare: ſed vſqʒ dum diuina inſpiratione compunctus propria voluntate regule ſe ſubdat, liceat eum a mūdanis ⁊ laicalibus remotum vagationibus vel negocijs iter religioſos[c] et eccl'iaſticos viros in canonica degere vita. nō enim putamus (quod abſit) canonicos religioſos a ſanctoꝝ monachoꝝ conſortio ſeiunctos: quia vnuſquiſqʒ ſcꝺm Apoſtolū propriā mercedem accipiet ſcꝺm laborem ſuum.

Si vero epi vel abbatis illecti ꝓmiſſionib⁹ aliqui tonſuram vel religiōis veſtē ſuſceperit, ipſi quidem in eo qꝺ ceperunt permaneant: res vero eoꝝ heredibus ſuis reſtituantur.

Unde in Magotienſi cōcilio legitur.

❡ Reſtituant heredibus res eoꝝ qui ab epis vel abbatibus decepti comas depoſuerunt.

Conſtituit ſane ſacer iſte cōuētus vt epi ſiue abbates, ꝗ non in fructū aīaꝝ ſed in auaritiā et turpe lucruʒ inhiantes quoſlibet hoīes circūueniēdo totonderūt, et res eorum tali perſuaſione ſurripuerunt: penitentie canonice (vtpote turpis lucri ſectatores) ſubiaceant. Ubi vero ꝗ illecti comam depoſuerunt, in eo quod acceperūt, perſeuerare[d] cogantur[e]: res vero eorum heredibus reddantur.

❡ Si ꝗo. ❡ Hec eſt tertia pars qſtiōis in qua dicit ꝙ puniūtur monachi ꝗ cauſa cupiditatis alliciunt homines. Joan. de fan.

❡ Caſus. Supra dictuʒ eſt quid iuris ſit de coactis ad habitum ſuſcipiēdum. Nūc oſtēdit Grat. quid iuris ſit de illectis ab epiſcopis vel abbatibus ad religiōis habitum ſuſcipiendum: et dicit ꝙ debēt in religione pſeuerare: res vero eorum heredib⁹ reſtituantur.

Conſtituit. ❡ Caſ. Quidā epiſcopi vel abbates quorūdam hereditatē cupientes, eos illexerunt vt monaſticum habitum induerent: quare queſitū fuit in Magotienſi concilio quid ſit de his faciendum. Et reſpōdetur ꝙ epi vel abbates ſicut turpis lucri ſectatores canonice penitētie ſubijciantur: illecti vero i monaſterio pſeuerēt. ſed hereditates eorū heredibus reddātur. iij. ps.

d ❡ Perſeuerare. Nō ibi: † ſed in alio monaſterio: vt extra de ſimo. veniens. Joan. †

e ❡ Cogātur. ſed quare hoc eſt, cum eccleſia nō debeat fraudem facere in ſuis contractibus: vt ex̄ de dona. per tuas. Et ꝯtractus dolo initus nullus eſt ipo iure: vt. xv. q. vj. c. j. et. ff. de dolo. et elegāter† Sʒ dic ꝙ licet hic dolus dederit cauſaʒ contractui, ipſe ta-

† hoc io qꝛ ſimonia: cum habuit ingreſſū. † Unde dic pſeuerare ſcʒ in ꝓpoſito: nō i eodē monaſterio.

¶ Queſtio.iiij.

Quod veroª ab vno monaſterio in aliud diſtrictius tranſire mōachis liberū ſit, ex concilio Triburienſi habetur, in quo ſic ſtatutum eſt.

¶ Nō ſunt phibēde virgines ſacre q̄ cauſa religionis aliud monaſteriū adire deſiderant.

Virgines ſacre ſi ꝓ lucro aīe ſue propter diſtrictiorem vitā ad aliud monaſterium pergere diſpoſuerint, ibidēq; cōmanere decreuerint: ſynodus concedit. Si vero fuga diſcipline aliū locū queſierint, redire cogantur.

Quod autem de virginibus ſacris hoc capitulo ſtatuitur de monachis etiā conſequenter intelligitur, et de quolibet etiam clerico.

Sed obijcitur illud Baſilij.

¶ Vota monachi ſine cōſenſu abbatis ſui irrita ſunt.

Monacho non licet vota vouere ſine conſenſu abbatis ſui: ſi autem vouerit[b], frangendum erit.

Item illud Agatheñ. cōcilij.

¶ Monachum nullus ſuſcipiat aut ordinet abſq; abbatis ſui permiſſu.

Monachū niſi abbatis ſui permiſſu aut volūtate ad alterū monaſterium[c] commigrātem nullus abbas ſuſcipere aut retinere preſumat: ſed vbicūq; fuerit, abbati ſuo authoritate canonū reuocetur. Item clericis[d] ſine commēdatitijs literis epi ſui licentia non pateat euagādi. In monachis quoq; preſentis ſententie forma ſeruet: q̄s ſi verboꝝ increpatio nō emendauerit, etiā verberibus[e] ſtatuimus coerceri. ¶ Seruandum quoq; de monachis ſtatuimus ne eis ad ſolitariā cellulam liceat a congregatione diſcedere: niſi forte probatis poſt emeritos labores, aut ꝓpter infirmitatis neceſſitatez aſperior abbatis licētia regula remittatur[f]: qđ ita demum fiat, vt intra eadē monaſterij ſepta manētes, tamen ſub abbatis poteſtate, ſeparatas habere cellulas pmittātur. Abbati quoq; ſinglas diuerſaſq; cellulas habere aut plura monaſteria nō liceat: niſi tm̄ propter incurſum hoſtilitatis intra ciuitatis muros receptacula collocare. Verum hoc intelligendū eſt de monachis religioſe viuentibus: quibus vota ſpecialis abſtinentie vel alicuius diſtrictionis, que generalem conſuetudinem ſuorum fratruz excedat, ſine abbatis conſenſu vouere non licet.

men non eſt deceptus qui ſe Chriſto cōiunxit. Vel dic ꝙ hoc potius eſt imputandum fatuitati ſue, q̄ʒ dolo illius: vt ex quod met. cau. cum dilectus. ſimiliter cōtractū matrimonij nō reſcindit dolus. Et eſt ſimile extra de ꝯuer. cōiuga. ex parte. ⁊ cap. veniens. in fine. vbi propter deceptionem nō retractaꝛ ingreſſus. Et eſt mirū ꝙ in ſpiritualibus cōtract⁹ dolo initus tenet: ſed cōtractus metu initus nō tenet cum ſm leges penitus cōtrariū ſit. nam ſm leges contract⁹ dolo initus nullus eſt: ſed contractus metu initus tenet: lʒ reſcindatur per actionē qđ metus cā. ff. qđ me. cau. per totū.

Quod vero. ¶ Hec queſtio diuidit in duas partes. In prima dr ꝙ de minori regula poſſit quis tranſire ad maiorem. Scđa ibi: Sʒ obijcit. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic proponit quarta queſtio, in qua querit vtrum ab vno monaſterio in aliud diſtrictius liceat monacho trāſire? Et reſpondetur ꝙ ſic. Gra. tamen hoc ordine procedit. Primo probat ꝙ pōt: poſtea probat contrariū. Hoc tamen eſt hodie ſm moderna iura definitū: vt extra de regula. licet.

a ¶ Quod vero. Hec queſtio determinat. ſ. xix. qōe. j. in ſumma.

Virgines ſacre. ¶ Caſ⁹. Queſitū eſt in concilio Triburienſi vtrum ſacre virgines poſſunt tranſire de ſuis monaſterijs ad alia monaſteria? Et reſpōdetur ꝙ propter diſtrictiorem vitam poſſunt: propter vero fugam diſcipline non poſſunt.

¶ Virgines. Loquitur de virginibus talibus que habent vitam canonicorum: de quibus agitur. xij. qōe. vlt. ca. vlt. Sed alie virgines debent petita licentia recedere ad diſtrictiorem religionem, ⁊ non cauſa leuitatis vt extra de regula. licet. Joan. de fan.

¶ Quod autem. ¶ Caſus. Dicit Grat. in hoc. §. ꝙ illud quod dictū eſt de virginibus, etiam de monachis ⁊ quibuſdam clericis eſt intelligendum. Poſtea probat contrarium Grat. Sequens vero ca. planum eſt.

¶ Sed obijcitur. ¶ Hec eſt ſecunda pars qōnis, in qua probat ꝙ monachi non poſſunt votum facere in monaſterio ſine conſenſu abbatis. Jo. de fan.

b Monacho. ¶ Vouerit. Vel etiam ſi facit votum priuſꝗ intret monaſteriū: arg. xxxiij. queſt. v. noluit. et intelligas de voto abſtinentie, per quod alij ſcandalizentur.

Monachum. ¶ Caſ⁹. Hoc ca. diuidit in quatuor ptes. In prima dr ꝙ nullus recipiat monachum alterius ſine abbatis ſui permiſſiōe: et ſi receptus fuerit, reuocetur. In ſecūda parte dr ꝙ nec clerico nec monacho ad aliū epiſcopū licet diuagari ſine cōmendatitijs literis ſui epiſcopi: qui ſi verborum increpatione non poterūt corrigi, debent verberibus caſtigari. In tertia pte dr ꝙ monachus ſolitariam cellam habere non debet, niſi abbas ei pmittat vel propter infirmitatem vel propter emeritos labores intra ſepta monaſterij. In quarta pte dr ꝙ abbas nō debet hr̄e diuerſas cellulas vl' plura monaſteria, niſi propter incurſum hoſtilitatis. Secūda ibi: Item clericis. Tertia ibi: Seruādū. Quarta ibi: Abbati quoq;.

c ¶ Monaſteriū. Quod non eſt ſtrictius: vel ſi eſt ſtrictius, forte trāſiuit cauſa leuitatis: vt xix. q. iij. ſtatuimus.

d ¶ Item clericis. Secunda pars.

e ¶ Verberibus. Moderate tn̄. xlv. diſt. cum beatus.

f ¶ Remittatur. Ergo abbas pōt diſpenſare in remittenda regula: vt hic: ⁊ de conſe. diſtin. v. carnem. nam et diſpenſare poteſt circa ordines vt extra de eo qui fur. or di. rece. cum H. lator. et circa canonem late ſententie: vt extra de ſen. excōmu. cum illorum. Jo. de fan.

¶ Verum. ¶ Caſus. Modo ſoluit Gra. dicens ꝙ premiſſa duo ca. intelliguntur de illis qui inter fratres volunt regulam diſtrictiorē abſtinentie ſeruare: de quo fratres

ij. ps.

Arg. xlj. diſt. cap. j. et ſic etiaz not. de vxore. xxxiij. q. v. manifeſtum. qđ ḡ dr frāgenduz dic ſm h. ſi abbas voluerit: vel iter fratres ſcādalū generet, al's non ſi de rebus monacho licitꝭ ſm h.

Abbas in aliq̄bus diſpenſat.

ſcandalizantur. Uel dicitur q in his duobus ca. ſtatutū eſt propter illos qui votum peregrinationis aſſumunt cauſa vagandi, regulam diſciplinamq fugientes: quod nec clerico nec monacho licet.

Unde hoſtienſis dat tales verſus.
Eccleſias plures nullus de iure tenebit.
Dependens, tenuis, rarus, vel gratia pape,
Utilitas vrgens, et con, mendatio iuſta,
Plures eccleſias permittunt iſta teneri.

Archipreſbyter. ¶ Caſus. Supra facta interpoſitiōe in quinq cauſis de ſtatu monachoꝝ: reuertitur Gra. ad tractatū de ſtatu clericorū continuans ſuū tractatū ex fine vltimi capituli vigeſime cāe: vbi dictū eſt q abbas non debet habere plures eccl'ias, ſiue plura monaſteria: ſed qꝛ idem eſt ſeruādum in clericis, ſcz q nō debēt habere plures eccleſias: ideo hanc xxi. cauſam ſubnectit: in qua oſtēdit q clerici nō debēt habere plures eccleſias niſi in caſibus receptis. Tractat etiā de ꝓcurationibus ſeculariū negocioꝝ: ⁊ de fulgidis veſtibus: et ne clerici ſua authoritate ad alias eccleſias trāſeant, que vt melius pateant, thema proponit: de quo qnq elicit queſtiones.

In duab⁹ eccleſijs. ¶ Caſus. Hic ītitulatur prima queſtio vbi queritur an clericus poſſit intitulari in duabus eccleſijs? Et reſpondet q nō, niſi in ſex caſibus Unus eſt cū eccleſie pauperes ſunt: vt. x. qōe. iij. vnio. Secundus eſt propter diſpenſationem epiſcopi: vt. lxx. diſt. ſanctorum. Tertius eſt propter paucitatem clericorum: vt. ī. eo. ca. j. in fi. Quartus eſt cum habet vnam intitulatā clericus et aliam commendatam. ī. ea. qui plures. Quintus eſt ſi papa hoc concedit: vt. ī. ea. relatio. Sextus eſt cum vna adheret alteri, vel dependet ex altera: vt in ſecundo Lateranenſi concilio: extirpande.

Scilz ītitulatas ꝺ iure cōi. C q̄ milit. nō poſ. l. iiij. §. i poſteꝝ. libr. xij. nec duos honores. ff. ad municipales. l. i. §. libertus. §. preſcṗtio. ſm L. ⁊ de hoc no. eⁿ ꝺ ꝑbē. ca. ꝑterea.

cet: ne ſup eos fratres ſcandalizentur. cauſa etiam illorum ſtatutum eſt hoc, qui regularem diſciplinam ſubterfugientes, peregrinationis ſue vota ſibi aſſumūt: quod nec monacho nec alicui clerico licet: ne hac occaſione ad ſecularē conuerſationem redeat.

¶ Cauſa.xxi.

Archipreſbyter cuiuſdaz eccleſie prepoſitur᷑ alterius accepit: nec priorem vult relinquere: ſeculariū quoq negocioꝝ ꝓcurator efficit᷑: q̄ claris et fulgidis veſtib⁹ ſe exornans, ab epō ſuo corrigit᷑: relicto officio ſuo ad ſecularē iudicem habet confugium.

Primum queritur, an clericus in duabus eccleſijs poſſit conſcribi?

Secundo, ſi vnam voluerit relinquere, an liceat ei ad aliā tranſire?

Tertio, an procurationes ſecularium negociorūz clericis liceat ſuſcipere?

Quarto, an claris ⁊ fulgidis veſtibus eis ornari expediat?

Quinto, an ab epiſcopo correcti ſuum officiū relinquere, et ad ſecularem iudicem confugere valeant?

¶ Queſtio.i.

In duabus[a] eccleſijs aliquē cōnumerari poſſe ſeptima ſynodus ꝓhibet, dicens.

¶ In duab⁹ eccleſijs clericus conſcribi nullo modo debet.

Clericus ab inſtāti tpe nō cōnumeret᷑[b] in duabus eccleſijs. ¶ Negociationis eñ hoc eſt et turpis lucri propriū cōmodū, et ab eccl'ie conſuetudine penitus alienū. ¶ Audiuimus eñ ex ipſa dominica voce q nemo pōt duobus dñis[c] ſeruire, aut eñ vnū odio habebit, et alterū diliget aut vnū ſuſtinebit, et alterum contemnet. vnuſquiſq enim (ſm apoſtolicā vocem) in quo vocatus eſt, in hoc debet manere: et in vna locari eccleſia. Que eñ propter turpe lucrū in eccleſiaſticis reb⁹ efficiuntur, aliena cōſiſtunt a deo. ad vite vero huius neceſſitatem[d] ſtudia ſūt diuerſa. Ex his er

Clericus ab inſtāti. ¶ Caſus. Significatum fuit in ſeptima ſynodo q vnus clericus in duabus eccleſijs intitulabatur: quare ſeptima ſynodus ſtatuit q in ciuitatibus decetero hoc non fiat: et q non ſit faciēdum, quatuor rationi⁹ probat: ſed ī villis inopia clericorū hoc facere poteſt. Prima ratio eſt ibi: Negociatiōis. Secunda eſt ibi: Audiuimus. Tertia ibi: Unuſquiſq. Quarta ibi: Que enim.

b ¶ Non connumeretur. id eſt nō intituletur: qꝛ non debet connumerari inter clericos eiuſdem eccleſie, niſi ſit intitulatus: nec habet vocez in electione cuz alijs, licet percipiat fructus illius eccleſie: qꝛ bene poteſt epiſcopus vel eccleſia cōcedere alicui beneficium alicuius eccleſie: nō tamen eſt ibi canonicus: vt. xvj. qō. j. poſſeſſiones. quandoq etiam habet ꝑbendam, et non eſt canonicus: vt extra de magiſt. capi. quia nonnulli. Et licet talem prebendam teneat corporaliter, tamen dicitur vacare de iure: vt extra de conceſ. preben. et eccle. non vacan. cum noſtris. et cap. literas.

Mat. vj. c.

j. Cor. vij. d.

ꝑbēdaz pōt qs hre et m̄ nō erit canonic⁹.

c ¶ Dominis. Sibi cōtrarijs. al's bene poteſt: vt. ff. de ope. libe. duorum.

d ¶ Neceſſitatem. Quaſi dicat: quid faciet ergo clericus ſi habeat pauperem eccleſiam? Reſpondeo: querat victum artificio honeſto: vt. xcj. diſtinct. clericus. Sed nonne ſi eccleſia pauper eſt, debet vniri alij: vt. x. qōne. iij. vnio? ſic, niſi iſte ſciens a principio recepit pauperem: vnde imputet ſibi, niſi quia forte poſtea eſt depauperata. Sed quero quam eccleſiam dicas pauperem: nunquid illam que valet decem marchas auri: vt ij. qōne. vj. anteriorum? Dico illam pauperem que non poteſt aliquem honeſte et ſufficienter procurare: et preterea non poteſt hoſpites ſuperuenientes recipere: vt eſſe.

Eccl'iaz paupe rē quaz dicem⁹

a ¶ In duabus. De iure communi nullus poteſt habere plures eccleſias, niſi in ſex caſibus: ſcilz quando eccleſie tenues ſunt: vt. x. q. iij. vnio. Et ſi vna pendet ex altera: vt extra de eta. ⁊ quali. eā te. Et ſi habet vnam intitulatam ⁊ aliam cōmendatam: vt. ī. eo. qui plures. et ex de elec. dudū. Et ſi epiſcopus diſpenſat cum aliquo: vt. lxx. diſtin. ſanctorum. Et vbi paucitas eſt hominum, ſcilz extra ciuitatem: vt. ī. ea. ca. j. in fine. Item ſi eccleſia adheret prebende: vt extra de prebendis, extirpande. Joan.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN